การศึกษาและงานบริการการตรวจวินิจฉัยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

พิธภัณฑ์ ชายทวีป, คุณากร คณา และ สุจิตรา สุขวิทย์

รายงานความก้าวหน้า

โครงการบริการตรวจเชื้อคลามัยเดีย (Chlamydia) และ โรคเริม (Herpes simplex virus) จากสิ่งส่งตรวจด้วยวิธี Swab จากท่อปัสสาวะ, ปากมดลูก หรือจากบริเวณอื่นที่คาดว่าจะมีการติดเชื้อ การเพาะแยกเชื้อ *Chlamydia trachomatis* และเชื้อ Herpes simplex virus โดยนำมาเพาะเลี้ยงในเซลล์เพาะเลี้ยงที่เรียกว่า Cell culture ยังคงถือเป็นการตรวจวินิจฉัยเชื้อที่เป็นวิธีมาตรฐาน (Gold standard methods) ที่มีความจำเพาะสูงเมื่อเทียบกับวิธีการอื่น ดังนั้นวิธีการนี้ยังเป็นประโยชน์ช่วยในการวินิจฉัยการติดเชื้อและช่วยเป็นแนวทางการรักษา เชื้อคลามัยเดียที่เป็นสาเหตุของโรคมีอยู่หลายชนิด แต่เชื้อที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ คือ *Chlamydia trachomatis* เชื้อชนิดนี้มีอยู่ 15 serovar แบ่งได้ serovar A, B, Ba, C ทำให้เกิดโรคริดสีดวงตา (trachoma), serovar D-K ทำให้เกิดท่อปัสสาวะอักเสบ อวัยวะภายในอุ้งเชิงกรานอักเสบ และ serovar L1, L2, L3 ทำให้เกิดกามโรคของท่อและต่อมน้ำเหลือง (Lymphogranuloma venereum) สำหรับมารดาที่ตั้งครรภ์ที่มีการติดเชื้อคลามัยเดีย จะทำให้ทารกที่เกิดตามธรรมชาติมีการติดเชื้อนี้ที่ตา และถ้ามีอาการรุนแรงเกิดเป็นปอดบวมได้ ผู้ป่วยมีอาการปัสสาวะแสบขัดและมีหนอง โดยมีระยะฟักตัว 7-14 วัน

โรคเริมเป็นโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์อีกชนิดหนึ่งที่เกิดจาก Herpes simplex virus (HSV) ลักษณะโดยทั่วไปของไวรัสชนิดนี้จะคงอยู่และหลบแฝงอยู่ในปมประสาท เชื้อที่ส่วนใหญ่ก่อโรคในคนมี 2 ชนิด คือ HSV1 ส่วนมากแผลจะพบบริเวณเหนือเอวขึ้นมา ส่วนแผลที่ต่ำกว่าเอวโดยเฉพาะบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์จะเกิดจาก HSV2 โอกาสที่จะพบ HSV2 บริเวณเหนือเอว และ HSV1 บริเวณต่ำกว่าเอว อาจเกิดขึ้นได้ แต่พบน้อย HSV2 ทำให้เกิดโรคเริมบริเวณอวัยวะเพศซึ่งติดต่อทางเพศสัมพันธ์ประมาณ 80% และอาจเกิดจาก HSV1 ประมาณ 20% เชื้อจะเข้าสู่ร่างกายทางเยื่อบุและรอยถลอกที่ผิวหนัง โรคมีระยะฟักตัวประมาณ 3-7 วัน หลังจากมีเพศสัมพันธ์กับผู้ติดเชื้อ เมื่อไวรัสเข้าสู่ร่างกายและก่อการติดเชื้อครั้งแรก อาจทำให้เกิดโรคหรือไม่เกิดโรคก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิต้านทานแต่ละบุคคล อาการแสดงแบ่งได้ 2 แบบ คืออาจแสดงเป็นครั้งแรก คือผู้ป่วยแสดงอาการของโรคเป็นครั้งแรก และอาการแสดงการติดเชื้อซ้ำ ลักษณะของโรคเป็นตุ่มน้ำใส (Vesicle) ต่อมาตุ่มน้ำใสแตกออกจะเกิดเป็นแผล ตุ่มน้ำพองใสบริเวณเยื่อเมือกจะแตกง่ายกว่าตุ่มน้ำบนผิวหนังธรรมดา ในระยะที่ตุ่มน้ำพองใสแตกและเป็นแผลนั้น อาจเกิดการติดเชื้อแทรกซ้อนจากแบคทีเรีย แผลที่บริเวณเยื่อเมือกอาจมีลักษณะคล้ายเนื้อตาย ส่วนรอยโรคที่ปากมดลูกอาจมีบวมแดงเล็กน้อยหรืออักเสบรุนแรง และอาจมีเลือดออกบางครั้ง แผลนี้จะหายเองภายใน 2-4 สัปดาห์ ผู้ป่วยอาจมีอาการอื่นร่วมด้วย คือความรู้สึกปวดแสบปวดร้อน คัน บวมแดง ปัสสาวะขัดและตกขาว ต่อมน้ำเหลืองบริเวณขาหนีบโต ไข้ และอ่อนเพลีย

สิ่งส่งตรวจส่วนใหญ่มาจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า นอกนั้นจะมาจากโรงพยาบาลมงกุฎวัฒนะ, กรุงเทพพยาธิแลป และ โรงพยาบาลอื่น ๆ ในกรุงเทพฯ เป็นต้น ในปี 2549-2550 จำนวนสิ่งส่งตรวจได้รับทั้งสิ้น 175 ราย ส่งตรวจเชื้อคลามัยเดียจำนวน 133 ราย พบเชื้อ 8 ราย ส่วนสิ่งส่งตรวจโรคเริม 42 ราย พบการติดเชื้อ 11 ราย